

Ne každému studentovi se podaří dostat na jednu z neprestížnějších škol v Evropě, natož aby zde mohl přednášet. Aleš Bartoš to dokázal! Na Sorboně měl dvě přednášky. Student, který přednášel na pařížské Sorboně

PETR VODSEĎÁLEK

Severní Čechy – Student libereckého Gymnázia F. X. Šaldy, Aleš Bartoš, se vydal do Francie, aby sbíral data pro školní projekt Neviditelné oběti komunismu. Přítom stihl ve svých 19 letech odprezentovat dvě přednášky na pařížské Sorboně a jednu na půdě českého velvyslanectví. Sám o nevidané zkušenosti říká: „Byla to výzva!“

Můžete na začátek představit projekt Neviditelné oběti komunismu?

Projekt probíhá už deset let. Letos jsme se zaměřili na oblast Francie. Během předšlých let se jezdilo do Kanady, Austrálie a Německa. Neviditelné oběti komunismu se snaží popsat zkušenosti a zážitky, kterými si museli imigranti přehajet z Čech projit S lidmi, kteří odešli z České republiky kvůli komunismu, se scházíme a zjišťujeme, jak vypadala jejich životní pouť. Jedná se o lidi, kteří byli nuceni odejít nebo se sami rozhodli odejít během let 1948 až 1968.

Proč jste se rozhodl právě pro Francii?

Můj výjezd se zaměřoval především na imigranty, kteří odešli až po roce 1948. Přirozeně těch, co se rozhodli odejít nebo byli donuceni odejít hned po převratu, je méně. Proto jsme se zaměřili i na rok 1968. Většina lidí, se kterými jsem mluvil, emigrovala právě po Invazi sovětských vojsk.

Předcházel vašemu výjezdu nějaký výzkum na škole?

Někdy v jednu mě oslovil pan profesor Goll a zeptal se mě, jestli bych neměl zájem se v projektu angažovat. Doporučila mě učitelka francouzštiny a projekt se měl zaměřit právě na Francii, kde se mohlo odehrát něco podobného jako v Kanadě a v Austrálii. Tím by se propojily tři kontinenty a v rámci projektu by se mohla porovnávat data, jak vypadala ta americká vlna, jak to probíhalo v Austrálii a pak ta evropská linka. Výstup z pobytu ve Francii bude součástí mé ročníkové a maturitní práce. V rámci příprav jsem začal hodné číst. Navíc jsem začal shánět peníze, abych mohl do Francie odjet. Nejprve jsem plánoval výjezd o prázdninách, ale právě kvůli pé něžmu to nevyšlo.

Cestu a pobyt jste si platil sám? V podstatě všechno jsem si zahnancoval sám. Nechtěl jsem těžit z rozpočtu školy,

Aleš Bartoš má ve svých 19 letech za sebou přednášku na Sorboně i prezentaci na velvyslanectví. FOTO: Aleš Bartoš/ Gymnázium F. X. Šaldy

protože vln, že taky nemají moc peněz. Šel jsem cestou reklamní smlouvy, to znamená, že jsem oslovil několik firem a nabídl jim, že bych je mohl propagovat. V tom nastala otázka jak a kde. Zde se zrodil nápad, že bych mohl jet do Francie jednak informace získávat a zároveň je dávat

A z toho pak vznikla přednáška na jedné z nejprestižnějších evropských škol, na Sorboně?

Ano. Takže jsem kromě kontaktů na pamětníky, začal shánět i na školy, tím jsem se dostal až na Sorbonu, kde působí profesorka Milena Strpová, která, tuším, učí slavistiku, a také slečna Lenka Zehrová. Šlo to až překvapivě snadno.

Takže jste jim napsal, jestli by neměli zájem o přednášku?

Ano, nabídl jsem jim přednášku pro studenty, hlavně Francouze, která je měla seznámit s projektem a hlavně s tím, co se dělo v Čechách během těch 40 let v době komunismu. Zároveň se mi zdálo zajímavé, že ve Francii je patnáct letová nálada ve společnosti, tak jsem byl zvědavý na jejich reakce. Ne, že bych propagoval jednu stranu, prostě jsem jen prezentoval historická fakta.

Jaké byly reakce francouzských studentů?

Byly zajímavé. Přednáška měla asi 2 hodiny, na začátku jsem udělal takové shrnutí historických událostí, pak jsem jim pustil studentský

projektem, protože jsem vlastně všechno dělal na vlastní pěst, bez podpory nějakých studijních programů.

Měl jste ve Francii ještě nějakou další přednášku?

Na Sorboně jsem měl vlastně dvě, na dvou různých katedrách. Pak jsem měl ještě třetí, kterou organizovala Lucie Marešková, kulturní atašé českého velvyslanectví v Paříži. Začal jsem si s ní psát a navrhl, že bych u nich mohl uspořádat přednášku.

Kdo na přednášku přišel?

Přišlo hodně pamětníků, většina z nich byli Češi. Přišli i potomci českých imigrantů. Navíc jsem získal další kontakty na pamětníky.

Řekli vám pamětníci, jaký byl důvod jejich emigrace?

U skupiny, která odešla v roce 1968, bylo hlavním důvodem zklamání. Pražské jaro přineslo naději, vypadlo to, že se dá všechno tou správnou cestou. Jenže pak přijely tanky a obsadily celé Československo a s tím přišla i vlna zklamání. Pro většinu lidí, tehdy osmáctiletých, to byl silný impuls k emigraci.

Proč si vybrali zrovna Francii? Pro hodně z nich byla Francie pouze přestupní stanicí. Plánovali se dostat přes Atlantik do Kanady nebo Austrálie.

Pak z toho sešlo. Skoro všichni se ale shodli na tom, že Francie nebyla k imigrantům moc vstřícná. Nikdo se o ně nestaral, nikdo jim nepo-

mohl. Bylo velmi složité začít od znova. Někteří měli ve Francii známé nebo příbuzné, kteří jim mohli pomoci. Většina z nich ale musela začít od nuly. I přesto se vypracovali do slušných pozic.

Vraceli se někdy do Čech, užívají stále české tradice?

Je to až s podivem, všichni vzpomínají na Čechy v dobrem. Kapra mají na Vánoce každý rok. Snaží se českou kulturu udržovat i u svých dětí. Až na jednu rodinu, mluvili všichni potomci českých imigrantů česky. Někdy to funguje i přes jednu generaci, kdy některá vnučata pamětníků jsou schopná se česky domluvit.

Zaujali vás nějaký konkrétní životní příběh?

Jeden pan vyprávěl, že se v době okupace nacházel v Praze, zatímco jeho přítelkyně byla na praxi právě ve Francii. V den, kdy přijely tanky do Prahy, byli od sebe odseknutí. On o ni neměl žádné informace, rozhodl se tedy emigrovat. Shodou okolností se jedny francouzské noviny rozhodly vyslat do Čech jednoho redaktora, který byl v té době na dovolené v Chorvatsku. On přijel, na hranicích se legitimoval jako učitel. Při jedné z přestřelek zaběhl do poststraní ulice v Praze, do domu, kde byli schováni i rodiče pána, který příběh vyprávěl. Další se do řeči poznali se, a díky tomu asi tři dny po začátku okupace odjel redaktor i s pánem do Francie.

Co se bude dít se sebranými informacemi, které jste z Francie přivezl?

V současnosti máme spoustu materiálů. Práci se snažím koordinovat s panem učitelem Golem. Měly by se vytvořit přepisy sebraných vzpomínek, které budou sloužit jako podklady pro odborné studie těch, co přijdou po nás. Například já sám jsem si vybral jedno téma, které zpracovávám pro svou maturní práci.

Co dala tahle zkušenost Vám osobně?

Byla to ohromná zkušenost, doceela jsem se u toho započít. Přednášet v cizím jazyce je pro mě dost nezvyklé. První přednáška byla dost náročná, pak už jsem se doceela uklidnil. Je to užasný pocit, stát na půdě velvyslanectví a vidět z okna Eiffelovku. Na Sorboně už jsem příbližně věděl, do čeho jdu. Opadla tréma a bylo to takové lidsější. Celé to byla obrovská výzva.

film Neviditelné oběti komunismu v zemi javorů, který vznikl v minulosti, kdy na projektu pracovali pod vedením pana Golla a Ulva studení gymnázia, a nakonec

proběhla debata. V závěru jsem pak předložil přítomným dotazník. Studenti měli doplňující otázky k historickým faktům, ptali se, jak jsem se dostal až do Francie s